

KLASSIEKER De kracht van eenvoud

FRANS THISSEN

Het boek 'Accessibility: the rural challenge' van de Britse geograaf Malcolm Moseley, verschenen in 1979 bij Methuen, is door een groot aantal sociaal geografen en planologen in Nederland en Vlaanderen bestudeerd. Vooral in de jaren tachtig was het boek populair. Het stond op veel literatuurlijsten voor studenten en vormde de basis van menig (promotie)onderzoek. De kracht van het boek bestond in feite uit een erg eenvoudig model: het zogenaamde 'people - link - activity' model. De uitdaging waar de bewoners van het platteland voor staan is om in een regionaliserende wereld de alledaagse activiteitscentra via een of andere 'link' te bereiken. Op het moment van verschijnen van het boek werd vaak nog vastgehouden aan het lokaal beschikbaar houden van voorzieningen ('basisvoorzieningen') of aan de concentratie van bevolking (en voorzieningen) in zogenaamde 'centrumdorpen'. Dorpen zonder (basis)voorzieningen werden door velen als onleefbaar beschouwd. Door dit eenvoudige model als uitgangspunt te nemen kon Moseley het probleem meer systematisch analyseren en diverse oplossingsrichtingen voorstellen. Zo pleitte hij er voor om de potentiële vraag naar mobiliteit, en niet de feitelijke vraag, van verschillende groepen bewoners als uitgangspunt te nemen. Ook biedt zijn model ruimte om te kijken naar oplossingen via mobiele voorzieningen. Zijn ideeën waren gebaseerd op een uitgebreid onderzoek dat hij, werkzaam op de University of East Anglia (Norwich), op het platteland van Norfolk uitvoerde. Voor het model ontleende hij, onder andere, ideeën aan de tijdgeografie van de Zweed Torsten Hägerstrand. Moseley's aanpak blijkt sociaal-ruimtelijk onderzoekers ook nu nog te inspireren. Zo wordt in recente Interreg programma's over het thema 'connectiviteit op het platteland' nog steeds gerefereerd aan het eenvoudige model van Moseley.

Het waren vooral Utrechtse sociaal geografen die in Nederland voortbouwden op zijn ideeën. Huigen, van Bommel, de Bakker en van Dam schreven aan de Universiteit Utrecht proefschriften over bereikbaarheid, voorzieningen en rurale nederzettingenpatronen. In Vlaanderen waren het Meert en Vandelannoote die van de ideeën van Moseley gebruik maakten in hun onderzoek naar vervoersarmoede en vervoersafhankelijkheid van dorpsbewoners. Moseley verliet in 1988 de universiteit om de eerste directeur te worden van ACRE, een Britse vrijwilligersorganisatie gericht op de sociale vitaliteit van het platteland. Hij keerde in 1993 terug in de academische wereld bij het Countryside and Community Research Institute van de University of Gloucestershire in Cheltenham. Hij verdiepte zich daar vooral in het thema 'local rural development', schreef daarover een belangrijk handboek en was een van de

belangrijkste EU-adviseurs voor het LEADER-programma.

De regionalisering van het leven van alledag is voor plattelanders tegenwoordig een gegeven. Veel dorpen hebben geen of weinig voorzieningen meer. Ze blijken echter aantrekkelijk als woonplaats vanwege de specifieke woonmogelijkheden die ze bieden. Daar vindt men makkelijker een vrijstaande woning. Daar is rust, veiligheid en ruimte te vinden. Een woning in een dorp biedt verder vaak meer mogelijkheden voor specifieke vormen van vrijetijdsbesteding. De dorpsbewoner moet tegenwoordig voor steeds meer zaken het dorp uit: werk, winkels, scholen, gezondheidscentra, et cetera. Het gemiddeld aantal kilometers dat dorpsbewoners, in Nederland, per dag afleggen is ongeveer 35 km. Daarbij speelt de auto een belangrijke rol. De rol van het openbaar vervoer is sterk teruggedrongen.

Ook nu nog blijkt uit onderzoek dat er groepen zijn waarvoor het kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven beperkt wordt door de tijd-ruimtelijke organisatie van onze samenleving. Daarbij gaat het uiteraard allereerst om groepen bewoners die niet over een auto beschikken, die op plekken wonen waar weinig of

geen voorzieningen zijn of waar openbaar vervoer een beperkte rol speelt. Actueel bestaat vooral aandacht voor de rol van internet en nieuwe vormen van communicatietechnologie als 'link' in perifere rurale gebieden, bijvoorbeeld het recent afgesloten Interreg IVB programma Improving Transport and Accessibility through new Communication Technologies (ITRACT) en het promotieonderzoek van Koen Salemink aan de Rijksuniversiteit Groningen naar de rol van breedband op het platteland. Steeds weer blijkt de kracht van het eenvoudige model van Moseley.

Literatuurselectie

Moseley, M. J. (1979) *Accessibility: the rural challenge*. London: Methuen.

Steeds weer blijkt de kracht van het eenvoudige model van Moseley

Frans Thissen (j.f.c.m.thissen@uva.nl) is sociaal geograaf en als gastdocent verbonden aan de Afdeling Geografie, Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies van de Universiteit van Amsterdam.